

Predčasný starobný dôchodok a pracovné kategórie

01.03.2006 | Dôchodkové poistenie | Zamestnanec, Dôchodca

Môžu ísť do predčasného dôchodku v zmysle nového zákona tí, ktorí pracovali v zamestnaniach I. a II. pracovnej kategórie? Neprídu o istú časť dôchodku či zvýhodnenia vyplývajúce z tohto zaradenia?

Právne predpisy neobsahujú žiadne obmedzenie, čo sa týka nároku na predčasný starobný dôchodok osôb, ktoré získali určité obdobie vo zvýhodnenej pracovnej kategórii.

Nárok na predčasný starobný dôchodok vznikne poistencovi, ktorý ešte nedosiahol dôchodkový vek a

- získal aspoň desať rokov obdobia dôchodkového poistenia

(za ktoré sa pokladá aj doba zamestnania získaná pred 1. januárom 2004) a zároveň

- suma jeho predčasného starobného dôchodku je vyššia ako 1,2 násobok životného minima.

Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov už nestanovuje iný spôsob výpočtu dôchodku osobám, ktoré získali určitý počet rokov v zamestnaní zaradenom do I. alebo II. pracovnej kategórie. Poistencom sa vypočítavajú dôchodky bez ohľadu na to, či pracovali v zamestnaní zaradenom do zvýhodnenej pracovnej kategórie, alebo nie.

V záujme zachovania už získaných dôchodkových nárokov stanovuje § 274 zákona č.461/2003 Z. z., ako ustanovenie prechodného charakteru, že **nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31. decembra 2023.** Ide najmä o nárok na

- **iný, výhodnejší výpočet** podľa právnych predpisov účinných pred 1. januárom 2004 a

- **iný, znížený dôchodkový vek**, ak poistenc, ktorý celkovo získal 25 rokov doby zamestnania, získal potrebný počet rokov v zamestnaní zaradenom do I. pracovnej kategórie.

Keďže právne predpisy účinné pred 1. januárom 2004 nepoznali druh dôchodku „predčasný starobný dôchodok“, nemohli určiť spôsob výpočtu predčasného starobného dôchodku. Poistencovi pred 1. januárom 2004 nemohol vzniknúť nárok na predčasný starobný dôchodok, preto takýto nárok nevznikol ani poistencovi, ktorý získal určitý počet rokov v zamestnaní zaradenom do I. alebo II. pracovnej kategórie. V takejto situácii preto nemožno hovoriť ani o zachovaní nárokov, keďže tieto pred 1. januárom 2004 nevznikli. Z uvedeného dôvodu, ak poistenc požiadala o priznanie predčasného starobného dôchodku, suma predčasného starobného dôchodku sa môže vypočítavať výlučne podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Poistenc, ktorý získal určitý počet rokov v zamestnaní zaradenom do I. alebo II. pracovnej kategórie, získal nárok na iný, výhodnejší výpočet starobného alebo invalidného dôchodku podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov. Ak by takýto poistenc nepožiadala o priznanie predčasného starobného dôchodku, ale o priznanie starobného dôchodku, v záujme zachovania nárokov by sa mu vypočítal dôchodok aj podľa zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov. Starobný dôchodok by sa priznal v sume vypočítanej podľa toho zákona, podľa ktorého by bola suma dôchodku vyššia. V niektorých situáciách je vyššia suma vypočítaná podľa zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov a niekedy podľa zákona č. 461/2003 Z. z. Tvrdenie, že každý, kto získal určitý počet rokov v zamestnaní zaradenom do I. alebo II. pracovnej kategórie, by sa pripravil o istú časť dôchodku, preto nezodpovedá skutočnosti.

Poistencovi, ktorý z celkovej doby zamestnania 25 rokov získal v zamestnaní zaradenom do I. pracovnej kategórie potrebný počet rokov (20,15 alebo 10 podľa druhu vykonávanej práce), sa však aj na účely určenia sumy predčasného starobného dôchodku zachová nárok na zníženie dôchodkového veku. Uvedenému poistencovi sa preto suma predčasného starobného dôchodku znižuje len za obdobie od dátumu jeho priznania do dosiahnutia zníženého dôchodkového veku. Zníženým dôchodkovým vekom v tejto situácii je najmä vek 55 alebo 58 rokov, resp. v právnych predpisoch špeciálne určených situáciách to môže byť vek od 56 do 59 rokov (§ 174 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov). Poistencovi, ktorý z celkovej doby zamestnania 25 rokov získal v zamestnaní zaradenom do I. pracovnej kategórie potrebný počet rokov, sa teda môže predčasný starobný dôchodok vypočítavať výhodnejšie, pretože sa suma dôchodku neznižuje za také dlhé obdobie, ako iným poistencom. Poistencovi, ktorý nezískal z celkovej doby zamestnania 25 rokov potrebný počet rokov v zamestnaní zaradenom do I. pracovnej kategórie, sa predčasný starobný dôchodok znižuje od dátumu priznania predčasného starobného dôchodku do dosiahnutia dôchodkového veku, ktorý je u mužov narodených v roku 1944 - 60 rokov a 9 mesiacov, u mužov narodených v roku 1945 - 61 rokov a 6 mesiacov a u mužov narodených po roku 1945 je to vek 62 rokov). Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že iný, výhodnejší výpočet dôchodku týchto poistencov sa v tomto zmysle vykoná, aj keď pôjde o predčasný starobný dôchodok.

Vaša Sociálna poisťovňa